

HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VỀ ĐIỀU KIỆN CỦA DOANH NGHIỆP KINH DOANH DỊCH VỤ ĐƯA NGƯỜI LAO ĐỘNG VIỆT NAM ĐI LÀM VIỆC Ở NƯỚC NGOÀI

NGUYỄN LÂM SƠN *

Tóm tắt: Dịch vụ đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài là hình thức đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài được thực hiện bởi các doanh nghiệp dịch vụ hoạt động vì mục tiêu lợi nhuận. Do vậy, xuất phát từ yêu cầu bảo vệ người lao động Việt Nam làm việc ở nước ngoài, pháp luật cần quy định cụ thể và chặt chẽ điều kiện của doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài. Bài viết phân tích và đánh giá các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về điều kiện kinh doanh của doanh nghiệp dịch vụ đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài, từ đó đề xuất một số kiến nghị nhằm tiếp tục hoàn thiện quy định về vấn đề này để nâng cao chất lượng của doanh nghiệp dịch vụ đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài.

Từ khoá: Doanh nghiệp dịch vụ; đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài; giấy phép hoạt động
Nhận bài: 11/12/2024   Hoàn thành biên tập: 27/02/2025   Duyệt đăng: 27/02/2025

IMPROVING THE LEGAL FRAMEWORK ON THE CONDITIONS FOR ENTERPRISES PROVIDING SERVICES OF SENDING VIETNAMESE WORKERS ABROAD FOR EMPLOYMENT AND RECOMMENDATIONS FOR IMPROVEMENT

Abstract: The service of sending Vietnamese workers abroad for employment is a form of sending Vietnamese workers abroad for employment that is provided by for-profit enterprises. Given the specific nature of this activity and the need to protect Vietnamese workers employed overseas, the law must establish detailed and stringent requirements for enterprises providing this service. This article examines the legal provisions governing Vietnamese enterprises facilitating overseas employment, identifies certain shortcomings in their implementation, and proposes recommendations to enhance these provisions. The goal is to improve the quality of enterprises involved in sending workers abroad.

Keywords: Service enterprises; sending workers abroad; operating licence

Received: 11 December 2024; Editing completed: 27 February 2025; Accepted for publication: 27 February 2025

1. Đặt vấn đề

Hoạt động đưa người lao động (NLD) Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng hiện được điều chỉnh bởi Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng năm 2020 (có hiệu lực từ ngày 01/01/2022) (sau đây gọi tắt là Luật năm

2020) và các văn bản hướng dẫn. Theo quy định của Luật năm 2020, có các hình thức NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng sau đây: 1) Hợp đồng đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài kí với đơn vị sự nghiệp để thực hiện thoả thuận quốc tế; 2) Hợp đồng hoặc thoả thuận đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài kí với: doanh nghiệp Việt Nam hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài theo

* Thạc sĩ, Công ti Luật Thành Đô, Đoàn luật sư Thành phố Hà Nội
E-mail: lamson@luatthanhdo.com.vn

hợp đồng; doanh nghiệp Việt Nam trúng thầu, nhận thầu công trình, dự án ở nước ngoài; doanh nghiệp Việt Nam đưa NLD Việt Nam đi đào tạo, nâng cao trình độ, kỹ năng nghề ở nước ngoài; tổ chức, cá nhân Việt Nam đầu tư ra nước ngoài; 3) Hợp đồng lao động do NLD Việt Nam trực tiếp giao kết với người sử dụng lao động nước ngoài (Điều 5).

So với các hình thức NLD đi làm việc ở nước ngoài khác, hình thức dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng có sự khác biệt cơ bản là được thực hiện bởi doanh nghiệp dịch vụ. Doanh nghiệp này không trực tiếp sử dụng lao động mà đóng vai trò là bên trung gian đưa NLD ra nước ngoài làm việc để hưởng tiền dịch vụ (là khoản thu của doanh nghiệp dịch vụ nhận được từ bên nước ngoài tiếp nhận lao động và NLD). Như vậy, về bản chất, đây là một hoạt động thương mại, cụ thể là hoạt động cung ứng dịch vụ¹. Do xuất phát từ lợi nhuận nên các doanh nghiệp rất dễ vi phạm quy định pháp luật². Thực tiễn cũng cho thấy, tình trạng doanh nghiệp dịch vụ vi phạm pháp luật còn diễn ra khá thường xuyên, xâm phạm đến quyền của NLD, làm ảnh hưởng đến quan hệ hợp tác của quốc gia cũng như ảnh hưởng đến uy tín của thị

trường Việt Nam³. Chính vì vậy, việc kiểm soát các doanh nghiệp dịch vụ thông qua quy định về điều kiện kinh doanh của doanh nghiệp là hết sức quan trọng. Về cơ bản, Luật năm 2020 cùng hệ thống văn bản hướng dẫn và một số văn bản quy phạm pháp luật chuyên ngành khác đã hình thành khuôn khổ pháp lý tương đối toàn diện điều chỉnh các vấn đề liên quan đến NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng⁴. Trong đó, có nhiều quy định mới về điều kiện của doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài. Tuy nhiên, thực tiễn thi hành cho thấy, một số quy định đã bộc lộ vướng mắc, đồng thời nhằm đáp ứng những mục tiêu, nhiệm vụ được đặt ra trong Chỉ thị số 20-CT/TW ngày 12/12/2022 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài trong tình hình mới, việc tiếp tục nghiên cứu, rà soát nhằm hoàn thiện các quy định về điều kiện kinh doanh của doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc có thời hạn ở nước ngoài theo hợp đồng là hết sức cần thiết.

2. Quy định về điều kiện của doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ đưa người lao động Việt Nam đi làm việc có thời hạn ở nước ngoài theo hợp đồng

Điều 8 Luật năm 2020 quy định: “Hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc

¹ Xem thêm: Nguyễn Văn Sinh (2023), *Pháp luật về người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án tiến sĩ luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, tr. 78.

² Phạm Thảo Nguyên (2020), *Pháp luật về đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài và thực tiễn thi hành đối với thị trường Hàn Quốc*, Luận văn thạc sĩ Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, tr. 13.

³ Thu Cúc (2023), *Nhiều doanh nghiệp xuất khẩu lao động bị xử phạt, thu hồi giấy phép*, <https://baochinhphu.vn/nhieu-doanh-nghiep-xuat-khau-lao-dong-bi-xu-phat-thu-hoi-giay-phep-102230713151411306.htm>, truy cập 02/02/2025.

⁴ Đoàn Minh Trang (2024), “Bảo đảm quyền lợi của người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài”, *Tạp chí Quản lý nhà nước*, số 8, tr. 50.

ở nước ngoài theo hợp đồng là ngành, nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện và chỉ được thực hiện bởi doanh nghiệp Việt Nam có Giấy phép hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng do Bộ trưởng Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội cấp”. Phụ lục 4 Luật Đầu tư năm 2020 quy định danh mục ngành, nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện gồm 227 ngành, nghề, trong đó có kinh doanh dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài tại mục 68. Theo quy định tại Điều 10 Luật năm 2020 và hướng dẫn tại các điều 4, 5, 6 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP ngày 13/11/2020 quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng, doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài phải đáp ứng tất cả các điều kiện sau:

Thứ nhất, về sở hữu doanh nghiệp

Điểm a khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020 quy định, doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài phải: “... có chủ sở hữu, tất cả thành viên, cổ đông là nhà đầu tư trong nước theo quy định của Luật Đầu tư”. Như vậy, chỉ doanh nghiệp Việt Nam có 100% vốn của tổ chức, cá nhân Việt Nam đóng góp mới được tham gia hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài, các doanh nghiệp có yếu tố nước ngoài chưa được phép tham gia vào lĩnh vực hoạt động này. Pháp luật quy định như vậy vì đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài không chỉ là hoạt động kinh doanh thuần túy mà còn liên quan trực tiếp đến con người, đặc biệt là NLD sẽ tham gia quan hệ lao động với chủ sử dụng lao động nước ngoài và làm việc tại nước ngoài, do đó cần đảm bảo sự kiểm soát của

Nhà nước đối với các doanh nghiệp này. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, có trường hợp, trong quá trình hoạt động, công ty cổ phần tiến hành niêm yết cổ phiếu trên sàn giao dịch chứng khoán trong khi việc mua bán cổ phiếu được thực hiện theo nguyên tắc giao dịch của sàn chứng khoán. Do đó, không thể kiểm soát được việc các nhà đầu tư nước ngoài mua cổ phiếu của các doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài. Chẳng hạn, theo kết luận thanh tra tại Công ty cổ phần V., một trong những vi phạm của Công ty là không duy trì một trong các điều kiện quy định tại Điều 10 Luật năm 2020: Doanh nghiệp là công ty con, thuộc sở hữu của Tổng công ty V., nhà đầu tư nước ngoài chiếm 3,78% cổ phần tại thời điểm ngày 03/01/2023 và 6,66% cổ phần tại thời điểm ngày 26/4/2023⁵.

Về loại hình doanh nghiệp được kinh doanh dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài, hiện Luật năm 2020 không có quy định, như vậy có thể hiểu mọi loại hình doanh nghiệp theo Luật Doanh nghiệp đáp ứng các điều kiện theo quy định pháp luật đều được kinh doanh hoạt động này.

Về điều kiện này, một số quốc gia mở rộng hơn khi cho phép nhà đầu tư nước ngoài tham gia vào ngành nghề kinh doanh này nhưng không chế tỉ lệ vốn của nhà đầu tư nước ngoài. Chẳng hạn, theo Điều 31 Luật Bảo vệ việc làm và người tìm việc làm năm 1985 (B.E.2528), sửa đổi năm 1994 (B.E.

⁵ Kết luận thanh tra số 128/KL-TTr ngày 07/6/2023 của Thanh tra Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội việc chấp hành các quy định pháp luật về đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng tại Công ty cổ phần nhân lực và thương mại V.

2537)⁶ của Thái Lan, doanh nghiệp xin cấp giấy phép đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài phải là công ty trách nhiệm hữu hạn hoặc công ty cổ phần và có ít nhất ba phần tư vốn thuộc về cổ đông quốc tịch Thái và số cổ đông quốc tịch Thái chiếm ít nhất ba phần tư tổng số cổ đông. Luật về Người lao động di trú và công dân Philippines ở nước ngoài⁷ quy định doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD đi làm việc tại nước ngoài phải được thành lập tại Philippines và có ít nhất 75% vốn thuộc sở hữu của công dân Philippines; các doanh nghiệp kinh doanh trong lĩnh vực du lịch hoặc cung cấp dịch vụ đại lý vé máy bay cho các hãng hàng không không được phép tham gia hoạt động đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài. Việc cho nhà đầu tư nước ngoài tham gia ở mức độ hạn chế có thể giúp nâng cao năng lực của doanh nghiệp nhưng vẫn đảm bảo được sự kiểm soát cần thiết của nhà nước đối với doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ này.

Thứ hai, về vốn điều lệ

Điểm a khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020 quy định, doanh nghiệp dịch vụ phải có vốn điều lệ từ 05 tỉ đồng trở lên. Vốn điều lệ là

yếu tố quan trọng đảm bảo năng lực tài chính và tính minh bạch của doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng. Việc đặt ra yêu cầu về mức vốn điều lệ nhằm tạo ra “màng lọc” các doanh nghiệp yếu kém về tài chính tham gia thị trường.

So với Luật đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài năm 2006, Luật năm 2020 vẫn giữ nguyên mức vốn pháp định đối với doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài là 05 tỉ đồng. Điều này tạo điều kiện cho các doanh nghiệp có cơ hội được đăng ký hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài. Trên thực tế, việc đáp ứng được quy định về vốn điều lệ 05 tỉ đồng đối với doanh nghiệp không phải là quá khó vì các doanh nghiệp có thể huy động vốn từ nhiều nguồn khác nhau, bao gồm cả nguồn vay ngân hàng hoặc các tổ chức tín dụng. Tuy nhiên, trong thời điểm hiện nay và tương lai, mức vốn này là khá dễ dàng với các doanh nghiệp, do đó quy định này chưa giúp hạn chế được các doanh nghiệp yếu về tài chính tham gia hoạt động này⁸.

Thứ ba, về kí quỹ

Điểm b khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020 quy định doanh nghiệp phải thực hiện kí quỹ tại ngân hàng thương mại. Theo Điều 24 Luật năm 2020, tiền kí quỹ của doanh nghiệp dịch vụ được gửi tại ngân hàng và chỉ được sử dụng trong trường hợp doanh nghiệp dịch vụ không thực hiện hoặc thực

⁶ Office of the Council of State, Employment Arrangement and Jobseeker Protection Act, B.E. 2528 (1985), <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/Employment-Arrangement-and-Job-Seeker-Protection-Act-B.E.-2528-1985.pdf>, truy cập 02/12/2024.

⁷ Department of Migrant Workers (Cục Lao động di cư Philippines), Migrant Workers Act of 1995 (RA 8042), [https://dmw.gov.ph/archives/laws&rules/files/Migrant%20Workers%20Act%20of%201995%20\(RA%208042\).html#:~:text=Migrant%20Workers%20Act%20of%201995%20\(RA%208042\)&text=An%20act%20to%20institute%20the,distress%2C%20and%20for%20other%20purposes](https://dmw.gov.ph/archives/laws&rules/files/Migrant%20Workers%20Act%20of%201995%20(RA%208042).html#:~:text=Migrant%20Workers%20Act%20of%201995%20(RA%208042)&text=An%20act%20to%20institute%20the,distress%2C%20and%20for%20other%20purposes), truy cập 02/12/2024.

⁸ Phạm Anh Thắng (2023), *Trách nhiệm pháp lí của doanh nghiệp hoạt động dịch vụ đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án tiến sĩ luật học, Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam, tr. 93.

hiện không đầy đủ nghĩa vụ trong hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng theo yêu cầu của cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Về bản chất, tiền kí quỹ là khoản tiền đảm bảo việc thực hiện trách nhiệm của doanh nghiệp dịch vụ. Như vậy, về nguyên lí, doanh nghiệp đưa số lượng NLD đi làm việc ở nước ngoài càng lớn thì số tiền để đảm bảo thực hiện trách nhiệm của doanh nghiệp cũng cần tăng tương ứng.

Về mức kí quỹ, hiện nay Điều 23 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP quy định doanh nghiệp thực hiện kí quỹ 2.000.000.000 đồng (hai tỉ đồng) tại ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài được thành lập và hoạt động hợp pháp tại Việt Nam. Doanh nghiệp giao nhiệm vụ cho chi nhánh thực hiện hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng phải kí quỹ thêm 500.000.000 đồng đối với mỗi chi nhánh được giao nhiệm vụ. Quy định này là chưa hợp lí bởi khoản 1 Điều 17 Luật năm 2020 quy định: *“Doanh nghiệp hoạt động dịch vụ được giao nhiệm vụ cho chi nhánh của doanh nghiệp để thực hiện một số hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng và chịu trách nhiệm về hoạt động của chi nhánh. Chi nhánh được thành lập và hoạt động theo quy định của Luật Doanh nghiệp”*. Đồng thời chi nhánh không được thực hiện: 1) Kí kết, thanh lí hợp đồng cung ứng lao động, hợp đồng môi giới, hợp đồng đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài; 2) Thu tiền dịch vụ, tiền kí quỹ của NLD. Như vậy, doanh nghiệp là chủ thể chịu trách nhiệm về hoạt động của mình (trong đó có hoạt động chi

nhánh). Quy định như vậy vô hình trung đã làm hạn chế quyền kinh doanh của doanh nghiệp khi muốn thành lập chi nhánh, mở rộng quy mô hoạt động.

Thứ tư, về người đại diện theo pháp luật

Theo điểm c khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020, người đại diện theo pháp luật của doanh nghiệp dịch vụ phải là: 1) công dân Việt Nam, trình độ từ đại học trở lên và có ít nhất 05 năm kinh nghiệm trong lĩnh vực đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng hoặc dịch vụ việc làm; 2) không thuộc diện đang bị truy cứu trách nhiệm hình sự; 3) không có án tích về một trong các tội xâm phạm an ninh quốc gia, các tội xâm phạm tính mạng, sức khỏe, nhân phẩm, danh dự của con người, tội lừa đảo chiếm đoạt tài sản, tội lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản, tội quảng cáo gian dối, tội lừa dối khách hàng, tội tổ chức, môi giới cho người khác xuất cảnh, nhập cảnh hoặc ở lại Việt Nam trái phép, tội tổ chức, môi giới cho người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép, tội cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép.

Trước đây, khoản 3 Điều 9 Luật NLD đi làm việc ở nước ngoài năm 2006 quy định: *“Người lãnh đạo điều hành hoạt động đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài phải có trình độ từ đại học trở lên, có ít nhất ba năm kinh nghiệm trong lĩnh vực đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài hoặc hoạt động trong lĩnh vực hợp tác và quan hệ quốc tế”*. Quy định người đại diện phải có kinh nghiệm trong lĩnh vực hợp tác và quan hệ quốc tế là chung chung và chưa sát với yêu cầu về công việc. Quy định của Luật năm 2020 thay điều này

bằng điều kiện có kinh nghiệm trong lĩnh vực đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài và dịch vụ việc làm là phù hợp hơn. Bên cạnh đó, Luật đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài năm 2006 quy định điều kiện này áp dụng đối với người lãnh đạo điều hành dẫn đến trường hợp có doanh nghiệp “nhờ” người có đủ điều kiện “đứng tên” làm người lãnh đạo điều hành hoạt động của doanh nghiệp nhưng người điều hành thực tế lại là người đại diện theo pháp luật. Do đó, Luật năm 2020 quy định điều kiện đối với người đại diện theo pháp luật là phù hợp vì người đại diện là người nhân danh công ti thực hiện các giao dịch và thực hiện các quyền, nghĩa vụ của doanh nghiệp. Đối với doanh nghiệp thành lập chi nhánh thì người đứng đầu chi nhánh cũng phải đáp ứng điều kiện như người đại diện của doanh nghiệp. Về cơ bản, các quy định của Luật năm 2020 về điều kiện của người đại diện là phù hợp và khắc phục được những bất cập của Luật năm 2006.

Thứ năm, về nhân viên nghiệp vụ

Theo quy định tại điểm d khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020, doanh nghiệp hoạt động dịch vụ có trách nhiệm đảm bảo đủ số lượng nhân viên nghiệp vụ thực hiện các nội dung hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng quy định tại Điều 9 Luật năm 2020. Theo đó, nội dung hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng bao gồm tám nhóm hoạt động chính: 1) kí kết và thực hiện hợp đồng, thỏa thuận liên quan đến việc đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng; 2) tìm kiếm, phát triển thị trường lao động ở nước ngoài, cung cấp thông tin, quảng cáo, tư vấn về cơ hội việc

làm ở nước ngoài; 3) chuẩn bị nguồn lao động và tuyển chọn NLD; 4) tổ chức bồi dưỡng kỹ năng nghề, ngoại ngữ, giáo dục định hướng cho NLD trước khi đi làm việc ở nước ngoài; 5) quản lý NLD, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng; 6) thực hiện chế độ, chính sách đối với NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng; 7) thanh lý hợp đồng đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài; 8) hỗ trợ giới thiệu việc làm cho NLD sau khi về nước.

Cụ thể, Điều 4 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP hướng dẫn đối với mỗi nội dung hoạt động quy định tại Điều 9 Luật năm 2020, doanh nghiệp phải có ít nhất một nhân viên nghiệp vụ chịu trách nhiệm thực hiện, đáp ứng một trong những tiêu chuẩn sau:

Một là, tốt nghiệp trình độ cao đẳng trở lên thuộc nhóm ngành đào tạo trong lĩnh vực pháp luật, nhân văn, dịch vụ xã hội, khoa học xã hội và hành vi hoặc kinh doanh và quản lý;

Hai là, tốt nghiệp trình độ cao đẳng trở lên không thuộc nhóm ngành đào tạo tại điểm a khoản 1 Điều 4 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP và có ít nhất hai năm kinh nghiệm về đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

Nhân viên nghiệp vụ phải có giao kết hợp đồng lao động và tham gia bảo hiểm xã hội bắt buộc tại doanh nghiệp, trừ trường hợp không thuộc đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội bắt buộc theo quy định của pháp luật về bảo hiểm xã hội.

Ngoài ra, chi nhánh được doanh nghiệp hoạt động dịch vụ giao nhiệm vụ thực hiện một số nội dung hoạt động quy định tại Điều 9 phải có ít nhất một nhân viên nghiệp

vụ chịu trách nhiệm đối với mỗi nội dung hoạt động và đáp ứng tiêu chuẩn quy định trên.

Theo quy định tại Điều 9 Thông tư số 21/2021/TT-BLĐTBXH, doanh nghiệp hoạt động dịch vụ phải cử ít nhất một nhân viên nghiệp vụ tại nước hoặc vùng lãnh thổ tiếp nhận để quản lý và hỗ trợ NLD theo quy định như sau: Doanh nghiệp hoạt động dịch vụ có từ 500 lao động trở lên làm việc tại Đài Loan (Trung Quốc), Hàn Quốc, Ma-cao (Trung Quốc), Nhật Bản; doanh nghiệp hoạt động dịch vụ có từ 300 lao động trở lên làm việc tại nước hoặc vùng lãnh thổ còn lại.

Thứ sáu, về cơ sở vật chất

Điểm đ khoản 1 Điều 10 Luật năm 2020 quy định doanh nghiệp dịch vụ phải có cơ sở vật chất⁹ của doanh nghiệp hoặc được doanh nghiệp thuê ổn định để đáp ứng yêu cầu giáo dục định hướng cho NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

Điều 5 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP hướng dẫn cụ thể cơ sở vật chất để tổ chức giáo dục định hướng phải đảm bảo điều kiện an toàn, vệ sinh và đáp ứng các tiêu chuẩn sau: 1) Có phòng học và phòng nội trú cho ít nhất 100 học viên tại một thời điểm, có nơi sơ cứu, cấp cứu với trang thiết bị, phương tiện sơ cứu, cấp cứu; 2) Phòng học có diện tích tối thiểu 1,4 m²/học viên, có trang thiết bị cơ bản phục vụ học tập; 3) Phòng nội trú có diện tích tối thiểu 3,5 m²/học viên, có trang thiết bị cơ bản đảm bảo phục vụ sinh

hoạt nội trú, bố trí không quá 12 học viên/phòng, khu vực nội trú bố trí tách biệt cho học viên nam và nữ, có đủ buồng tắm và nhà vệ sinh.

Trường hợp doanh nghiệp thuê cơ sở vật chất để tổ chức giáo dục định hướng thì thời hạn thuê phải còn ít nhất hai năm tại thời điểm doanh nghiệp nộp hồ sơ đề nghị cấp giấy phép.

Chi nhánh được doanh nghiệp hoạt động dịch vụ giao tổ chức giáo dục định hướng phải có cơ sở vật chất đảm bảo điều kiện an toàn, vệ sinh, có phòng học và phòng nội trú đáp ứng quy định trên và thời hạn thuê (nếu chi nhánh thuê cơ sở vật chất) phải tối thiểu là hai năm.

Doanh nghiệp hoạt động dịch vụ phải duy trì quyền sử dụng hợp pháp cơ sở vật chất để tổ chức giáo dục định hướng trong suốt thời gian hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

Trước đây, Luật năm 2006 không quy định về điều kiện này, tuy nhiên tại khoản 2 Điều 8 Nghị định số 38/2020/NĐ-CP ngày 03/4/2020 quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật năm 2006 có quy định về điều kiện cơ sở vật chất của doanh nghiệp dịch vụ. Việc Luật năm 2020 quy định điều kiện về cơ sở vật chất ngay trong điều kiện cấp phép doanh nghiệp hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài là cần thiết và phù hợp.

Thứ bảy, về trang thông tin điện tử

Đây là điều kiện được ghi nhận lần đầu tiên trong Luật năm 2020. Điều kiện này được hướng dẫn cụ thể tại Điều 6 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP như sau: “*Trang thông tin điện tử của doanh nghiệp phải có tên*

⁹ Theo hướng dẫn tại Điều 5 Nghị định số 112/2021/NĐ-CP, điều kiện cơ sở vật chất của doanh nghiệp dịch vụ bao gồm: phòng học, phòng nội trú, có nơi sơ cứu, cấp cứu với trang thiết bị, phương tiện sơ cứu, cấp cứu.

miền quốc gia Việt Nam “.vn”, đăng tải thông tin cơ bản của doanh nghiệp, đăng hình ảnh Giấy phép sau khi được cấp và nội dung thông tin về hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng”.

Trang thông tin điện tử của doanh nghiệp phải bảo đảm hoạt động thường xuyên, liên tục theo quy định của pháp luật về quản lý, cung cấp và sử dụng thông tin trên mạng. Trong thời hạn bảy ngày kể từ ngày có thay đổi về thông tin quy định tại điểm b khoản 2 Điều 26 Luật năm 2020, doanh nghiệp hoạt động dịch vụ phải cập nhật lên trang thông tin điện tử của doanh nghiệp.

Quy định điều kiện này là cần thiết để NLD tiếp cận được các thông tin của doanh nghiệp dịch vụ cũng như các thông tin khác có liên quan như: thị trường lao động ngoài nước, chính sách và quy định của pháp luật Việt Nam và nước sở tại. Quy định này cũng nhằm ngăn ngừa tình trạng NLD bị lừa đảo bởi các doanh nghiệp không được cấp giấy phép.

Ngoài các điều kiện chung ở trên, doanh nghiệp còn phải đáp ứng thêm các điều kiện của thị trường Đài Loan (Trung Quốc), Nhật Bản và điều kiện đối với việc làm giúp việc gia đình ở nước ngoài theo quy định hướng dẫn tại Nghị định số 112/2021/NĐ-CP.

Hiện Luật năm 2020 không quy định thời hạn của giấy phép, như vậy có thể hiểu doanh nghiệp không phải làm thủ tục gia hạn hoặc cấp lại giấy phép. Tuy nhiên, để đảm bảo điều kiện hoạt động của doanh nghiệp, Luật năm 2020 quy định: “Doanh nghiệp hoạt động dịch vụ phải duy trì các điều kiện

quy định tại Điều 10 của Luật này và đáp ứng các điều kiện của từng thị trường, ngành, nghề, công việc cụ thể theo quy định của Chính phủ trong suốt quá trình hoạt động”. Nếu không duy trì được các điều kiện này, doanh nghiệp sẽ bị thu hồi giấy phép theo quy định tại điểm b khoản 2 Điều 16 Luật năm 2020. Trong khi đó, nhiều quốc gia lại quy định thời hạn hiệu lực của giấy phép (Thái Lan: 2 năm¹⁰, Trung Quốc: 3 năm¹¹, Philippines: tối đa 4 năm¹², Ấn Độ: 5 năm¹³). Việc quy định thời hạn của giấy phép buộc các doanh nghiệp phải tuân thủ nghiêm quy định về điều kiện hoạt động để được gia hạn.

Tóm lại, Luật năm 2020 đã có nhiều quy định sửa đổi so với Luật năm 2006 như nâng cao điều kiện đối với người đại diện theo pháp luật, nhân viên nghiệp vụ, cơ sở vật

¹⁰ Luật Bảo vệ thỏa thuận lao động và người tìm việc năm 1985 (Employment Arrangement and Jobseeker Protection Act, B.E. 2528, 1985), <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/Employment-Arrangement-and-Job-Seeker-Protection-Act-B.E.-2528-1985.pdf>, truy cập 02/12/2024.

¹¹ Quy định về hợp tác dịch vụ lao động nước ngoài nước ngoài của Trung Quốc ban hành năm 2012 (Regulations on Management of Foreign Labor Service Cooperation), <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/bbb/201209/20120908366677.shtml>, truy cập 02/12/2024.

¹² Migrant Workers Act of 1995 (RA 8042), [https://dmw.gov.ph/archives/laws&rules/files/MigrantWorkersAct20199520\(RA208042\).html#:~:text=MigrantWorkersAct20199520\(RA208042\)&text=Anact20to%20institute%20the,distress%2C%20and%20for%20other%20purposes](https://dmw.gov.ph/archives/laws&rules/files/MigrantWorkersAct20199520(RA208042).html#:~:text=MigrantWorkersAct20199520(RA208042)&text=Anact20to%20institute%20the,distress%2C%20and%20for%20other%20purposes), truy cập 02/12/2024.

¹³ Luật Di cư năm 1983 (The Emigration Act, 1983), <https://www.indiacode.nic.in/bitstream/123456789/1779/1/198331.pdf>, truy cập 02/12/2024.

chất và trang thông tin điện tử của doanh nghiệp, bổ sung quy định phải duy trì các điều kiện hoạt động nêu trên trong suốt quá trình hoạt động đối với doanh nghiệp hoạt động dịch vụ để đảm bảo lựa chọn những doanh nghiệp thực sự có năng lực tài chính, có bộ máy đảm bảo hoạt động trong lĩnh vực kinh doanh có điều kiện và đặc thù này, bảo vệ có hiệu quả quyền và lợi ích hợp pháp của NLD, qua đó từng bước hình thành các doanh nghiệp mạnh, có uy tín và trách nhiệm cao trong lĩnh vực đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài¹⁴.

3. Một số kiến nghị hoàn thiện quy định về doanh nghiệp dịch vụ đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài

Trong những năm qua, cùng với chính sách tăng cường đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài, quy mô tổ chức, doanh nghiệp làm dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài cũng tăng nhanh qua các năm. Theo báo cáo tại Hội nghị Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 16-CT/TW ngày 08/5/2012 của Ban Bí thư khóa XI, đến năm 2022, có 451 tổ chức, doanh nghiệp đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước, cao hơn hai lần so thời điểm ban hành Chỉ thị¹⁵. Theo

số liệu cập nhật tại Cổng thông tin của Cục Quản lý lao động ngoài nước, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, đến hết ngày 05/12/2024, cả nước có 502 doanh nghiệp được cấp giấy phép hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng¹⁶.

Về cơ bản, các doanh nghiệp đều đã thực hiện nghiêm túc các quy định về vốn điều lệ, nâng cao điều kiện đối với kĩ quỹ, người đại diện theo pháp luật, nhân viên nghiệp vụ, cơ sở vật chất và trang thông tin điện tử của doanh nghiệp, từ đó đảm bảo được năng lực tài chính, bộ máy hoạt động trong lĩnh vực kinh doanh có điều kiện và rất đặc thù này, bảo vệ có hiệu quả quyền và lợi ích hợp pháp của NLD, từng bước hình thành các doanh nghiệp mạnh, có uy tín và trách nhiệm cao trong lĩnh vực đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài. Tuy nhiên, thực tiễn cũng cho thấy năng lực của một số tổ chức, doanh nghiệp đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài còn hạn chế, chưa đáp ứng yêu cầu, cạnh tranh không lành mạnh¹⁷... Phần lớn các doanh nghiệp dịch vụ quy mô nhỏ, hoạt động manh mún, chưa có chiến lược và kế hoạch chủ động khai thác thị trường¹⁸.

¹⁴ Bộ Tư pháp (2021), *Một số điểm mới của Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng năm 2020*, <https://pbgdpl.moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/trao-doi-kinh-nghiem.aspx?ItemID=123>, truy cập 02/12/2024.

¹⁵ Trung tâm Thông tin, Phân tích và Dự báo kinh tế (2022), *Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 16-CT/TW ngày 08/5/2012 của Ban Bí thư khóa XI*, <https://kinhthetrunguoc.vn/thoi-su/tin-noi-bat/hoi-nghi-tong-ket-10-nam-thuc-hien-chi-thi-so-16-ct-tw-ngay-08-5-2012-cua-ban-bi-thu-khoa-xi-ve-tang-cuong-su-lanh-dao-c.html>, truy cập 03/11/2024.

¹⁶ Cục Quản lý lao động ngoài nước, https://dolab.molisa.gov.vn/BU/Index.aspx?LIST_ID=1371&type=hdmbmtmn&MENU_ID=246&DOC_ID=1561, truy cập 05/12/2024.

¹⁷ Chỉ thị số 20-CT/TW ngày 12/12/2022 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài trong tình hình mới.

¹⁸ An Nhi (2022), *4 thách thức lớn trong hoạt động đưa lao động sang nước ngoài làm việc theo hợp đồng*, <https://kinhthevadubao.vn/4-thach-thuc-lon-trong-hoat-dong-dua-lao-dong-sang-nuoc-ngoai-lam-viec-theo-hop-dong-24547.html>, truy cập 02/12/2024.

Việc đảm bảo các điều kiện kinh doanh của doanh nghiệp trong suốt quá trình hoạt động còn còn một số vướng mắc. Nhằm khắc phục những bất cập của pháp luật hiện hành, thực hiện nhiệm vụ tiếp tục rà soát, bổ sung, hoàn thiện pháp luật liên quan đến công tác đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo tinh thần của Chỉ thị số 20-CT/TW, trong thời gian tới, cần nghiên cứu sửa đổi, bổ sung một số tiêu chí cụ thể trong điều kiện cấp phép hoạt động của doanh nghiệp dịch vụ như sau:

Thứ nhất, về sở hữu doanh nghiệp

Như đã phân tích, pháp luật Việt Nam chỉ cho phép doanh nghiệp 100% vốn của tổ chức, cá nhân Việt Nam hoạt động dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài. Việc cho nhà đầu tư nước ngoài tham gia vào hoạt động này có những tác động tích cực, nhất là giúp tăng năng lực tài chính của doanh nghiệp, doanh nghiệp có thể học tập được mô hình quản trị hiện đại hoặc gia tăng khả năng hợp tác, tìm kiếm thị trường cho các doanh nghiệp, đặc biệt tại chính quốc gia của nhà đầu tư nước ngoài. Hơn nữa, trong quá trình hoạt động, sẽ có công ti cổ phần tiến hành niêm yết cổ phiếu trên sàn giao dịch chứng khoán, do đó rất khó để kiểm soát việc mua cổ phần của nhà đầu tư nước ngoài. Vì vậy, trong thời gian tới, có thể nghiên cứu cho phép nhà đầu tư nước ngoài tham gia đầu tư vào doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài ở mức độ nhất định. Quy định về tỉ lệ vốn sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài cần dựa trên nguyên tắc đảm bảo tỉ lệ đa số thuộc về nhà đầu tư Việt Nam nhưng cũng cần thu hút

được sự tham gia của nhà đầu tư nước ngoài. Về vấn đề này, có thể tham khảo kinh nghiệm của Thái Lan hoặc Philippines cho phép nhà đầu tư nước ngoài tham gia đầu tư nhưng nhà đầu tư trong nước vẫn giữ ít nhất 75% vốn chủ sở hữu.

Thứ hai, về vốn điều lệ

Như đã nói ở trên, Luật năm 2020 vẫn giữ nguyên mức vốn điều lệ từ 05 tỉ đồng trở lên như quy định của Luật năm 2006 là chưa thực sự hạn chế được các doanh nghiệp chưa vững mạnh về tài chính tham gia hoạt động này. Tuy nhiên, việc quy định mức vốn quá cao sẽ là rào cản đối với các doanh nghiệp tham gia thị trường. Do đó, để tăng cường năng lực tài chính của các doanh nghiệp dịch vụ đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài và phù hợp với sự thay đổi của điều kiện kinh tế-xã hội, trong lần sửa đổi tiếp theo, mức vốn điều lệ của doanh nghiệp dịch vụ cần được quy định cao hơn.

Thứ ba, về mức kí quỹ

Theo quy định của Luật năm 2020, tiền kí quỹ của doanh nghiệp dịch vụ có ý nghĩa quan trọng trong việc bảo đảm thực hiện nghĩa vụ của doanh nghiệp dịch vụ đối với NLD. Do đó, mức độ trách nhiệm của doanh nghiệp đối với NLD sẽ tùy thuộc theo số lao động đưa đi, tức càng nhiều lao động đưa đi, mức kí quỹ càng lớn vì số lao động rủi ro có thể nhiều. Do đó, pháp luật nên quy định mức kí quỹ theo quy mô số lao động mà doanh nghiệp đưa đi làm việc ở nước ngoài. Bên cạnh đó, quy định doanh nghiệp giao nhiệm vụ cho chi nhánh thực hiện hoạt động dịch vụ đưa NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng phải kí quỹ thêm

500.000.000 đồng đối với mỗi chi nhánh được giao nhiệm vụ cũng chưa hợp lí. Do vậy, pháp luật cần sửa đổi quy định về tiền kí quỹ theo hướng quy định mức kí quỹ theo quy mô NLD mà doanh nghiệp đưa đi làm việc ở nước ngoài đồng thời bỏ quy định tăng mức kí quỹ khi doanh nghiệp giao nhiệm vụ cho chi nhánh.

Thứ tư, như đã nói trên, điểm khác biệt của pháp luật Việt Nam so với nhiều quốc gia là không quy định thời hạn có hiệu lực của giấy phép. Quy định này mặc dù cắt giảm thủ tục hành chính cho doanh nghiệp nhưng cũng gặp khó khăn nhất định trong việc kiểm soát việc duy trì điều kiện hoạt động của doanh nghiệp. Tuy nhiên, việc có quy định thời hạn có hiệu lực của giấy phép hay không cần nhiều thời gian để quyết định trên cơ sở đánh giá thực tiễn hoạt động của doanh nghiệp dịch vụ và tổng kết hoạt động thanh tra của cơ quan nhà nước có thẩm quyền đặt trong bối cảnh cải cách thủ tục hành chính đối với doanh nghiệp. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả quản lí nhà nước đối với doanh nghiệp, trước mắt cần sớm nghiên cứu cơ chế đánh giá, xếp hạng doanh nghiệp dịch vụ để tăng cường giám sát và nâng cao chất lượng dịch vụ. Hệ thống đánh giá này có thể dựa trên các tiêu chí như hiệu quả hoạt động, tỉ lệ lao động tìm được việc làm ổn định và hài lòng với điều kiện làm việc cũng như mức độ tuân thủ các quy định pháp luật và tiêu chuẩn quốc tế về lao động. Việc đánh giá định kì và công khai xếp hạng các doanh nghiệp sẽ tạo ra động lực cạnh tranh lành mạnh trong ngành dịch vụ này, khuyến khích các doanh nghiệp không ngừng cải thiện chất lượng dịch vụ của mình, đồng thời

giảm thiểu tình trạng doanh nghiệp thiếu uy tín hoặc hoạt động không hiệu quả. Chế độ xếp hạng này không chỉ giúp NLD dễ dàng lựa chọn các doanh nghiệp uy tín mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho cơ quan quản lí nhà nước trong việc kiểm soát và đánh giá hoạt động của các doanh nghiệp. Các doanh nghiệp có xếp hạng thấp hoặc vi phạm các quy định pháp lí có thể bị xử lí nghiêm minh, thậm chí bị thu hồi giấy phép hoạt động, từ đó loại bỏ những yếu tố không đáng tin cậy khỏi thị trường./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đoàn Minh Trang (2024), “Bảo đảm quyền lợi của người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài”, *Tạp chí Quản lí nhà nước*, số 8.
2. Nguyễn Văn Sinh (2023), *Pháp luật về người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án tiến sĩ luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội.
3. Phạm Thảo Nguyên (2018), *Pháp luật về đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài và thực tiễn thi hành đối với thị trường Hàn Quốc*, Luận văn thạc sĩ luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội.
4. Phạm Anh Thắng (2023), *Trách nhiệm pháp lí của doanh nghiệp hoạt động dịch vụ đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án tiến sĩ luật học, Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam.
5. Bộ Tư pháp, *Một số điểm mới của Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng năm 2020*, <https://pbgdpl.moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/trao-doi-kinh-nghiem.aspx?ItemID=123>